

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

13 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată în componența:
Președinte – Anatolie Țurcan
Judecători –Sergiu Daguța și Ghenadie Eremciuc

judecând recursul ordinar împotriva sentinței din 03 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani și deciziei din 07 decembrie 2022 al Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, declarat de către avocatul Ludmila Armanu-Ghemu, în numele inculpatului
Spătăreanu Nicolae Xxxx.

	<i>Termenul de examinare:</i>
<i>instanța de fond:</i>	<i>14.11.2018 - 03.06.2022,</i>
<i>instanța de apel:</i>	<i>02.09.2022 - 07.12.2022,</i>
<i>instanța de recurs:</i>	<i>17.05.2023 - 13.03.2024.</i>

Asupra recursului declarat, completul de judecată

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința din 03 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Spătăreanu Nicolae a fost condamnat în baza art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal la 8 ani închisoare, cu amendă în mărime de 1850 unități convenționale.

Potrivit art. 84 alin. (4) Cod penal, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 02.06.2020, pedeapsa definitivă de 14 ani închisoare, cu amendă în mărime de 1850 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 2 ani, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

Termenul pedepsei s-a calculat de la data pronunțării sentinței, cu includerea duratei reținerii, arestării preventive și executării pedepsei stabilite prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 02.06.2020, din data de 26 aprilie 2015 până la 03 iunie 2022, inclusiv.

A fost aplicată confiscarea specială, prin încasarea forțată din contul inculpatului Spătăreanu Nicolae în proprietatea statului, a sumei de 20.000 lei.

Corpurile delictive: fișierele video, audio, foto care se conțin pe CD-ul cu inscripția „Maxell”, fila de hârtie de format A3, order:IT510833967, datat cu 03.05.2018, privind

tranzacția efectuată prin sistemul „Ria”, „Victoriabank”, plicul pentru cartela SIM cu numărul 60591106, a operatorului de telefonie mobilă „Orange” S.A, procesul-verbal nr.380 din 03.05.2018 de percheziție și ridicare – de păstrat la materialele cauzei penale, pe durata păstrării cauzei penale, telefonul mobil de model Huawei Ascend G510, cu nr. IMEI xxxx și cartela SIM cu nr. xxxx, transmise spre păstrare a corpurilor delictive la Direcția Generală a Urmăririi Penale, au fost nimicite, la devenirea definitivă a prezentei sentințe.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a constatat că, Spătăreanu Nicolae, în perioada de timp de la 02.05.2018 până la 03.05.2018, fiind deținut în Penitenciarul nr.13 - Chișinău al Administrației Naționale a Penitenciarelor a Ministerului Justiției, amplasat în mun. Chișinău, str. Alexandru Bernardazzi nr. 3, urmărind scopul obținerii bunurilor proprietarului prin șantaj, sub pretextul acordării protecției și neadmiterii maltratării fizice și abuzului sexual a deținutului Nicolae Matieș, care se afla în stare de arest preventiv în aceeași instituție, prin șantaj a cerut de la acesta transmiterea sumelor de 800 dolari SUA, 20 000 lei, precum și a diverselor produse alimentare, amenințându-l pe ultimul cu aplicarea violenței fizice și sexuale în cazul neexecutării cerințelor. În continuarea acțiunilor sale infracționale, la 03.05.2018, inculpatul Spătăreanu Nicolae, urmărind scopul obținerii bunurilor proprietarului prin șantaj, a dat indicație mamei sale Elena Spătăreanu, să se deplaseze în mun. Chișinău, șos. Hâncești nr. 43, la sediul Agenției nr. 24 a BC „Victoriabank” SA, pentru a ridica suma de 800 dolari SUA, care urma să fie transferată pe numele acesteia de către o persoană de încredere a lui Nicolae Matieș, dar din motivul unei erori ce nu depinde de voința acesteia, operațiunea bancară nu s-a realizat. Ulterior, dar tot în aceeași zi, aproximativ la orele 10:30, Elena Spătăreanu, aflându-se în mun. Chișinău, șos. Hâncești nr. 43, în preajma sediului Agenției nr. 24 a BC „Victoriabank” SA, primind indicații verbale prin intermediul telefonului mobil de la fiul său, Nicolae Spătăreanu, a primit de la prietenul părții vătămate Nicolae Matieș, pe nume Cornel Andreicuț, un colet cu produse alimentare, iar aproximativ la orele 15:00, a primit și bani în sumă de 20 000 lei.

Acțiunile lui Spătăreanu Nicolae au fost încadrate juridic de către instanța de fond ca infracțiunea prevăzută de art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal, - *șantajul, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului, amenințând cu violență persoana, urmat de dobândirea bunurilor cerute.*

3. Avocatul Oleg Cojocari a declarat *apel*, solicitând casarea sentinței, cu emiterea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie achitat.

Apelantul a invocat că instanța de fond a emis o hotărâre ilegală și neîntemeiată și în mod nejustificat a conchis necesitatea condamnării lui Spătăreanu Nicolae.

Potrivit apelantului, contrar prevederilor art. 389 Cod de procedură penală, cauza nu a fost examinată sub toate aspectele, complet și obiectiv și nu a fost făcută o analiză profundă a probelor prezentate cu expunerea argumentărilor sale, iar probele administrate în cauză, nu au fost verificate și apreciate în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității lor, iar în ansamblu - în coroborare cu alte probe.

Totodată, fără a audia în ședință publică partea vătămată și martorii, instanța a folosit ca probă declarațiile părții vătămate Matieș Nicole Xxxx și martorilor Cornel Andreicuț și Adorian-Ionuț Moldovan depuse pe parcursul urmăririi penale și care nu sunt consecvente și clare și a limitat dreptul părții apărării la dezbateri contradictorii și de a obține participarea

părții vătămate și martorilor în fața instanței și de a-i interoga, restrângând astfel dreptul la apărare într-o manieră incompatibilă cu garanțiile art. 6 al CEDO.

Apelantul a menționat că instanța de fond și-a asumat rolul de procuror și s-a manifestat exclusiv în favoarea acuzării, dar nu în interesele legii, ignorând practica CEDO în principal fiind ignorat principiul egalității armelor, rezultat din art. 6 al Convenției și nu a tratat egal părțile pe toată durata desfășurării procedurii penale și a avantajat acuzatorul de stat.

Mai indică apelantul că contrar prevederilor art. 384 alin. (4) Cod de procedură penală, instanța și-a întemeiat sentința pe probe care nu au fost cercetate în ședința de judecată, și anume fără a audia în mod efectiv în ședința de judecată partea vătămată și martorii acuzării, punând la baza sentinței de condamnare doar declarațiile acestor persoane depuse în faza urmăririi penale, iar procurorul nu a prezentat probe concludente referitor la imposibilitatea prezentării persoanelor respective în ședința de judecată pentru audiere.

Apelantul a considerat că instanța de fond în mod nejustificat a conchis necesitatea condamnării inculpatului, iar sentința de condamnare fiind nemotivată, nu a făcut o analiză a probelor existente la dosar.

4. Prin decizia din 07 decembrie 2022 al Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, apelul a fost respins, cu menținerea sentinței.

Instanța de apel a reținut că instanța de fond a stabilit în mod corect situația de fapt și vinovăția inculpatului care a fost dovedită cu certitudine și fără echivoc, dând faptelor săvârșite încadrarea juridică corespunzătoare materialului probator administrat.

Cu toate că inculpatul nu a recunoscut vina, vinovăția acestuia în comiterea infracțiunii imputate s-a confirmat prin sistema de probe analizate și apreciate de instanța de fond și verificate de instanța de apel prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală.

Instanța de apel a conchis că, prin analiza declarațiilor părții vătămate, a martorilor și probelor scrise cercetate în ședința de judecată cu certitudine s-a dovedit vinovăția inculpatului în comiterea infracțiunii incriminate, iar acuzațiile sunt bine justificate standardului de dovadă „în afara dubiilor rezonabile”. Din analiza probelor pertinente și concludente, utile administrate în ședința de judecată care nu au fost combătute de către partea apărării, a rezultat existența deducerilor suficient de puternice, clare și concordante sau a simlarelor prezumției de fapt necombătute, care a fost luat în considerație de comportamentul părților când sunt obținute dovezile respective.

Totodată, instanța de apel a menționat că, argumentul avocatului cu privire la faptul că instanța de fond fără a audia în ședință publică partea vătămată și martorii a folosit ca probă declarațiile părții vătămate Matieș Nicole Xxxx și martorilor Cornel Andreicuț și Adorian-Ionuț Moldovan depuse pe parcursul urmăririi penale și care nu sunt consecvente și clare și a limitat dreptul părții apărării la dezbateri contradictorii și de a obține participarea părții vătămate și martorilor în fața instanței și de a-i interoga, restrângând astfel dreptul la apărare într-o manieră incompatibilă cu garanțiile art.6 al CEDO, de către Colegiu penal nu poate fi reținut or, acuzatorul de stat în ședința instanței de fond a prezentat probe prin care a demonstrat imposibilitatea asigurării prezenței martorilor Cornel Andreicuț și Adorian-Ionuț Moldovan, care sunt și cetățeni ai altui stat, pentru a fi audiați în ședință de judecată, iar instanța de fond a acceptat demersul procurorului și a dat citire depozițiilor acestora date la faza urmăririi penale, aceste depoziții nefiind unica probă a acuzării sau o probă decisivă, or Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în deciziile sale, a statuat că, în primul rând

trebuie a verifica dacă imposibilitatea apărării de a interoga sau de a obține ascultarea unui martor al acușării este justificată de un motiv serios (Văraru vs. Romania).

La fel, prima instanță la stabilirea pedepsei inculpatului a ținut cont pe deplin de prevederile citate - criteriile generale de individualizare a pedepsei penale și în raport cu circumstanțele concrete ale cauzei date și personalitatea inculpatului, corect a ajuns la concluzia de a-i stabili acestuia o pedeapsă sub formă de închisoare, cu executare în penitenciar, apreciată ca fiind echitabilă și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal.

Cu referire la personalitatea delicventă a inculpatului, instanța de apel a reținut că ultimul anterior a fost condamnat pentru infracțiune similară și care are relevanță pentru cauză, la data săvârșirii infracțiunii se afla în stare de recidivă periculoasă.

Astfel, având în vedere că infracțiunea prevăzută de art. 189 alin. (3) lit. e) Cod penal a fost comisă până la pronunțarea sentinței Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 02.06.2020, instanța de fond corect a aplicat la stabilirea pedepsei definitive, prevederile art. 84 alin. (4) Cod penal și la pedeapsa aplicată lui Spătărencu Nicolae, de 8 ani închisoare, cu amendă în mărime de 1850 unități convenționale, întemeiat a cumulat parțial pedeapsa de 8 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 2 ani, stabilită anterior prin sentința judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 02.06.2020, stabilindu-i pedeapsa definitivă în formă de 14 ani închisoare, cu amendă în mărime de 1850 unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de răspundere pe un termen de 2 ani.

Cu referire la confiscarea specială a sumei de 20000 lei, instanța de apel a reținut că, potrivit art. 106 Cod penal, confiscarea specială constă în trecerea, forțată și gratuită, în proprietatea statului a bunurilor indicate la alin. (2). În cazul în care aceste bunuri nu mai există, nu pot fi găsite sau nu pot fi recuperate, se confiscă contravaloarea acestora. Potrivit alineatului (2) al aceluiași articol, sunt supuse confiscării speciale bunurile (inclusiv valorile valutare): rezultate din infracțiuni, precum și orice venituri din valorificarea acestor bunuri; convertite sau transformate, parțial sau integral, din bunurile rezultate din infracțiuni și din veniturile de la aceste bunuri.

Având în vedere faptul, că suma de bani în mărime de 20000 lei, a fost obținută de către inculpat în rezultatul infracțiunii de șantaj, instanța de fond întemeiat a dispus ca contravaloarea acestei sume urmează a fi trecută în folosul statului, din contul inculpatului Spătărencu Nicolae.

Referitor la corpurile delictive, și anume: fișierele video, audio, foto care se conțin pe CD-ul cu inscripția „Maxell”, fila de hârtie de format A3, order: IT510833967, datat cu 03.05.2018, privind tranzacția efectuată prin sistemul „Ria”, „Victoriabank”, plicul pentru cartela SIM cu numărul 60591106, a operatorului de telefonie mobilă „Orange” SA, procesul-verbal nr. 380 din 03.05.2018 de percheziție și ridicare – de păstrat la materialele cauzei penale, pe durata păstrării cauzei penale, telefonul mobil de model Huawei Ascend G510, cu nr. IMEI xxxx și cartela SIM cu nr. xxxx, transmise spre păstrare a corpurilor delictive la Direcția Generală a Urmăririi Penale, instanța de fond în conformitate cu art. 162 Cod de procedură penală întemeiat a dispus nimicirea acestora la devenirea definitivă a sentinței.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu *recurs* ordinar de către avocatul Ludmila Armanu-Ghemu care solicită admiterea recursului, casarea hotărârilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatul să fie achitat.

Recurentul invocă că inculpatul Spătăreanu Nicolae nu este de acord cu sentința primei instanțe și cu decizia instanței de apel, le consideră ilegale și neîntemeiate, lipsite de suport normativ și factual, ceea ce rezultă din aprecierea subiectivă și incompletă a probelor puse la baza emiterii ei și a legislației în vigoare.

Astfel, instanța de apel nu s-a expus motivat asupra cererii depuse de partea apărării în ședința preliminară din 16.11.2022 privind excluderea și neadmiterea în calitate de probe, ca fiind dobândite cu derogare de la normele procesual-penale.

Totodată, instanța de fond și de apel, la examinarea cauzei penale nu au ținut cont de circumstanțele cauzei, nu s-au expus asupra cererilor depuse de apărare în ședința preliminară și au pus la baza sentinței de condamnare exclusiv declarațiile părții vătămate și a martorilor, care nu au fost audiați în cadrul ședinței de judecată nici în fond, nici în apel, fapt pentru care se impune casarea acestora în totalitate, cu pronunțarea unei noi decizii, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu achitarea inculpatului.

Prin prisma art. 400 CPP, odată cu apelul asupra sentinței se contestă și încheierea primei instanțe, care nu poate fi atacată separat, în speță – încheierea protocolară din 29.11.2021 privind admiterea demersului acuzatorului de stat cu privire la citirea declarațiilor martorilor și părții vătămate audiate în cadrul urmăririi penale.

Consideră această încheiere neîntemeiată și ilegală, or, instanța de fond a luat o atitudine vădit părtinitoare, fapt pentru care au și fost depuse obiecții de către partea apărării, în temeiul art. 68, alin. (1), pct. 18) CPP (f.d.159-162), însă de fiecare dată au fost lăsate fără examinare și fără a se expune prin sentință asupra acestora.

Instanța de apel nici la unul din argumentele invocate în cererea depusă în ședința preliminară nu s-a expus, nu a intrat în esența speței supuse judecării și s-a axat pe tabloul probelor prezentate de acuzare spre aprobare, fără a verifica dacă a fost respectată procedura de dobândire a acestor probe, deși aceasta a fost solicitată motivat de către apărare.

Mai mult, nu este clar care probe totuși au fost prezentate și acceptate de instanțe privind imposibilitatea prezentării părții vătămate și martorilor în ședința de judecată. Or, la materialele cauzei care se examinează, careva probe în acest sens, lipsesc cu desăvârșire.

Iar de către instanțele inferioare, nu a fost probat nici măcar faptul că, martorilor și părții vătămate le-au fost expediate citații în modul prevăzut de legislație, aceștia nu sunt decedați, nu sunt grav bolnavi, nu ispășesc vreo pedeapsă în străinătate și nici frica nu a fost probată.

Mai mult ca atât, în instanța de apel, apărarea a contestat și încheierea protocolară din 29.11.2021 privind admiterea demersului acuzatorului de stat cu privire la citirea declarațiilor martorilor și părții vătămate audiate în cadrul urmăririi penale, care prin prisma art. 400 CPP, nu poate fi atacată separat, se contestă odată cu apelul asupra sentinței, însă instanța de apel, la fel nu i-a dat importanță și nu a găsit de cuviință a se expune asupra acesteia.

Prin urmare, instanța de fond, cât și de apel, nu au luat în considerație motivele invocate de apărare, nici nu s-au expus asupra acestora sau s-au expus evaziv doar asupra respingerii lor, fără a argumenta concluzia sa, în consecință fiind pronunțată o sentință de condamnare nemotivată, fapt ce contravine prevederilor art. 385, alin. (1), pct.1-5 Cod de procedură penală, precum și art. 6 CEDO sub aspectul încălcării principiului egalității armelor.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 Cod de procedură penală.

6. În temeiul art. 431 alin. (1), pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul, a prezentat referință pe marginea recursului declarat, pledând pentru inadmisibilitatea recursului declarat, ca fiind vădit neîntemeiat, din motiv că instanța de apel a adoptat o decizie legală și motivată.

7. Judecând recursul declarat în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzie că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

În speță, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor art.422 Cod de procedură penală (redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01 septembrie 2023) și a declarat recursul în termen, la 28.11.2022.

Conform prevederilor art. XI alin.(3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție), (nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01 septembrie 2023), recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Totodată, din textul legii menționate, rezultă că procedura de judecare a recursurilor depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a acestei legi, urmează să fie efectuată conform noilor modificări introduse în prevederile Codului de procedură penală, în vigoare 01 septembrie 2023.

Conform prevederilor art. 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01 septembrie 2023), judecând recursul, instanță de recurs este în drept să admită recursul și să dispună rejudecarea cauzei de către instanță de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanță de recurs.

Verificând legalitatea hotărârii atacate sub aceste aspecte, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reține că sunt pertinente în speța dată temeiul pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, în vigoare până la modificările introduse prin Legea nr.246 din 31.07.2023, și anume, că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit art. 414 alin.(1) – (3) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel verifică declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal. *În cazul în care declarațiile persoanelor care au fost audiate în prima instanță se contestă de către părți, la solicitarea acestora, persoanele care le-au depus pot fi audiate în instanța de apel conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.*

În conformitate cu art. 414 alin.(5) – (6) Cod de procedură penală, instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art.101 Cod de procedură penală.

În acest context, completul de judecată reținând prevederile art. 100 alin. (4) și art. 101 alin. (1) – (4) Cod de procedură penală, remarcă că verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă.

Verificarea constă în analiza probelor acumulate, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor, care poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de cod și se efectuează la toate fazele procesului penal.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și apreciată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate. Instanța de recurs conchide că, la examinarea cauzei, instanța de apel nu a îndeplinit aceste stricte prevederi ale legii, din sensul cărora rezultă că, nerespectarea acestor cerințe echivalează cu nerezolvarea fondului apelului, fapt ce atrage după sine casarea deciziei instanței de apel.

În această ordine de idei, completul de judecată constată că, instanța de apel la judecarea prezentei cauzei penale a admis erori de natura consemnată ca teme de admiterea recursului, prevăzute de art. 427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală (temeiuri de recurs în redacția legii la data declarării recursului, în vigoare până la 01.09.2023) - *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.*

Sub acest aspect, completul de judecată reține că, instanța de apel nu a dat nici un răspuns la cererea avocatului inculpatului privind nulitatea probelor, nu a argumentat cu referire la materialele cauzei penale admiterea cererii procurorului în vederea constatării imposibilității aducerii în ședința de judecată pentru audierea efectivă a părții vătămate și martorilor părții acuzării, nu a argumentat în acest sens respingerea cererii părții apărării cu privire la audierea în instanța de apel a părții vătămate și martorilor părții acuzării, nu a apreciat fiecare probă separat, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor, inclusiv cu circumstanțele concrete și esențiale, de fapt și de drept indicate în învinuire.

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, completul de judecată constată că, criticele aduse de către titularul cererii de recurs sunt întemeiate, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu remiterea cauzei penale la o nouă rundă a procedurilor de judecare în ordine de apel, din următoarele considerente.

Pentru a statua asupra acestor concluzii, este necesar de a face o precizare substanțială, și anume că, după investirea instanței cu soluționarea în fond a cauzei, părților trebuie să le fie asigurate toate garanțiile unui proces echitabil, prin urmare, dacă apelul constituie o continuare a judecării fondului cauzei, acestea sunt valabile și pentru instanța de apel.

Astfel, pentru corectitudinea judecării cauzei, este necesar de a supune aprecierii toate probele acumulate în dosar, or în cadrul cercetării judecătorești se administrează probe

pentru elucidarea faptelor și împrejurărilor importante, sub toate aspectele, în scopul perceperii directe a probelor de către instanța de judecată pentru formularea opiniei vizavi de vinovăția persoanei trimise în judecată.

Pornind de la prevederile art. 414 alin.(1) - (3), (5) - (6) Cod de procedură penală, citate mai sus, rezultă că, principala problemă adusă în discuție pe orice cauză penală se referă la vinovăția sau nevinovăția persoanei deferite judecătii, în raport cu faptele infracționale imputate acesteia prin rechizitoriu. Prin urmare, atunci când unei persoane i se impută săvârșirea unei fapte penale și i se aduce o acuzație în acest sens, aceasta trebuie să fie bazată pe probe pertinente, veridice și concludente, care ar dovedi, dincolo de orice dubii rezonabile, că fapta există, constituie infracțiune și a fost comisă anume de inculpat. Pentru a conchide asupra celor expuse, probatoriul administrat în cauză urmează a fi apreciat după intima convingere a judecătorului, care trebuie să se bazeze pe prevederile legii procesual-penale și pe analiza coroborată a tuturor probelor sub toate aspectele, complet și obiectiv, totodată, fiind respectate garanțiile prevăzute de lege pentru participării la proces, în vederea asigurării dreptului la un proces echitabil.

Efectuând o analiză a deciziei contestate, completul de judecată relevă că, judecând apelul, instanța de apel urma să verifice declarațiile și probele materiale examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea în procesul-verbal, precum și să argumenteze soluția prin prisma tuturor probelor acumulate în dosar, care trebuie apreciate multilateral și obiectiv. Totodată, în cazul în care declarațiile persoanelor care au fost audiate în prima instanță se contestă de către părți, la solicitarea acestora, persoanele care le-au depus pot fi audiate în instanța de apel conform regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

În acest sens, la judecarea cauzei, instanța de apel trebuia să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate inculpatului, să verifice și să aprecieze conform prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, fiecare probă din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate probele în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor și să argumenteze încadrarea acțiunilor comise de inculpat.

Completul de judecată evidențiază că materialele cauzei penale atestă că instanța de apel a aplicat eronat prevederile art. 414 alin.(3) Cod de procedură penală, ori instanța de apel a respins cererea părții apărării privind audierea în ședința de judecată probelor părții acuzării, cum ar fi partea vătămată și 2 martori ai acuzării, fără a se asigura că din partea acuzatorului de stat ar fi fost prezentate suficiente probe concludente privind imposibilitatea absolută prezentării și audierii acestor persoane în instanța de apel, nefiind ținut nici contul că partea vătămată și martorii menționați ai părții acuzării nu au fost prezente și nu au fost audiate în ședința instanței de fond, iar la etapa de urmărire penală, confruntări între inculpat și partea vătămată, între inculpat și martorii menționați ai părții acuzării nu au fost efectuate.

În acest sens, completul de judecată mai atestă că instanța de apel a dat citirii declarațiilor părții vătămate, a 2 martori ai părții acuzării audiați la etapa de urmărire penală, însă fără a fi respectate prevederile art. 368 alin.(1), art. 371 alin.(1) pct.2) Cod de procedură penală, în conformitate cu care, citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului depuse în cursul urmăririi penale, precum și reproducerea înregistrărilor audio și video ale acestora, pot avea loc, la cererea părților, în cazurile când martorul lipsește în ședință și absența lui este justificată fie prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lui, cu condiția că audierea martorului

a fost efectuată cu confruntarea dintre acest martor și bănuț, învinuit sau martorul a fost audiat în conformitate cu art.109 și 110.

Cu toate acestea, instanța de apel și-a motivat concluzia cu privire la vinovăția inculpatului prin reproducerea declarațiilor părții vătămăte și a 2 martori ai părții acuzării, doar pe baza celor citite din declarațiile acestor persoane audiate doar la etapa de urmărire penală (f.d. 27, 38-43, vol. III), deși în cadrul ședinței de judecată, avocatul, susținut de inculpat, a solicitat citirea și audierea părții vătămăte și a martorilor părții acuzării în vederea realizării dreptului inculpatului la un proces echitabil și accesul părților în egală măsură la probele administrate, asigurându-i inculpatului dreptul garantat de prevederile art.6 (3) lit. d) din Convenție (f.d. 24, vol. III), iar procurorul doar a declarat despre imposibilitatea prezentării acestor persoane în ședința de judecată, însă în acest sens nu a prezentat nici o probă.

Deși instanța de apel în decizia sa (f.d.48, vol.III) a susținut argumentele din sentința dată de prima instanță, precum că citirea în ședința de judecată a declarațiilor date la etapa de urmărire penală de către partea vătămăte și a 2 martori ai părții acuzării este în corespundere cu jurisprudența CtEDO (cauza Al-Khawaja și Tahery vs. Regatul Unit), deoarece ”nu sunt unicele probe a acuzării sau o probă decisivă”, în același timp instanța de apel nu relevă și nu face analiza unor altor probe ai părții acuzării ”cu forța probantă mai decisivă” decât declarațiile părții vătămăte și a 2 martori ai părții acuzării, în circumstanțele în care alte persoane în calitate procesuală de martor în cauza penală lipsesc.

În concluzie, completul de judecată remarcă că, instanța de apel în decizia sa (f.d. 33-52, vol. III), a trecut în revistă mijlocele probatorii administrate pe caz în prima instanță, fără a oferi propria apreciere a acestora, conform prevederilor art. 101 alin.(1) Cod de procedură penală, nu a apreciat fiecare probă separat, dar s-a expus în mod general asupra cumulului de probe, cât și nu a reparat eroarea admisă de către prima instanță cu privire la lipsa de măsuri suficiente și confirmate prin probe pentru asigurarea accesului inculpatului la audierea efectivă a martorilor părții acuzării și a părții vătămăte audiate doar la etapa de urmărire penală.

Completul de judecată atestă că, în cursul judecării cauzei penale în instanța de fond, demersul procurorului cu privire la darea citirii în ședința de judecată a declarațiilor părții vătămăte și a 2 martori ai părții acuzării date la etapa de urmărire penală, nu a fost însoțit absolut cu nici o probă în confirmarea acțiunilor întreprinse de partea acuzării în vederea încercării asigurării prezenței persoanelor nominalizate în ședința de judecată (f.d. 142 – 144, vol. II), acțiuni și probe pe baza cărora ar fi putut făcută concluzia referitor la imposibilitatea absolută de a fi prezente în instanță, circumstanță reglementată de prevederile art. 371 alin.(1), pct.2) Cod de procedură penală, pentru a fi valabilă acțiunea procesuală referitor la citirea în ședința de judecată a declarațiilor obținute la etapa de urmărire penală (f.d. 1050 – 151, vol.II), iar instanța de apel nu a reparat eroarea admisă de către prima instanță, deși apelantul în cerere de apel a sesizat despre aceasta sub aspectul încălcării prevederilor art. 6 §(3) lit.d) din Convenție și nemijlocit în ședința instanței de apel a pledat pentru audierea efectivă a părții vătămăte Matieș Nicolae și a martorilor acuzării, Andreicuț Cornel și Moldovan Adorian-Ionuț (f.d. 13, 23 – 25, vol.III).

Completul de judecată face trimitere la principiile relevante cu privire la criteriile de apreciere a capetelor de cerere formulate în temeiul art. 6 § 1 și § 3 lit. d) din Convenție în ceea ce privește absența părții vătămăte și a martorilor la ședința de judecată astfel cum sunt expuse în hotărârile AlKhawaja și Tahery împotriva Regatului Unit (MC) (nr. 26766/05 și

22228/06, pct. 118-147, CEDO 2011) și Schatschaschwili împotriva Germaniei (MC) (nr. 9154/10, pct. 100-131, CEDO 2015), în care sub aspectul compatibilității cu art. 6 § 1, § 3, lit. d) din Convenție, Curtea Europeană a statuat asupra unei proceduri în care declarațiile date de partea vătămată și martori la etapa de urmărire penală și care nu s-au prezentat și nu au fost audiați în timpul procesului judiciar, sunt folosite ca probe doar dacă cuprind trei etape: - dacă a existat un motiv temeinic care să justifice absența părții vătămate și a martorilor și, în consecință, admiterea cu titlu de probă a depoziției sale; - dacă depozițiile părților absente nu au constituit temeiul exclusiv sau decisiv al condamnării; - dacă există elemente care pot să compenseze, în special garanții procedurale solide, suficiente pentru a contrabalansa dificultățile provocate apărării ca urmare a admiterii unei asemenea probe și pentru a asigura caracterul echitabil al procedurii în ansamblu.

Or, lipsa unui motiv serios care să justifice neprezentarea părții vătămate și a martorilor, cât și lipsa probelor referitor la acțiunile autorităților în vederea asigurării prezenței acestora în ședința de judecată pentru audieri, constituie un element important în ceea ce privește evaluarea caracterului echitabil de ansamblu al unui proces, iar un astfel de element este susceptibil să încline balanța în favoarea constatării potrivit căreia a fost încălcat art. 6 § 1 și § 3 lit. d) CEDO.

Completul de judecată admite faptul că, emițând o încheiere protocolară din 29.11.2021 privind admiterea demersului acuzatorului de stat cu privire la citirea declarațiilor martorilor și părții vătămate audiate în cadrul urmăririi penale, instanțele inferioare au confirmat imposibilitatea asigurării prezenței martorilor în ședința, care sunt și cetățeni ai altui stat, dar constată că nu rezultă din materialele cauzei penale că ar fi fost luate de către procuror măsuri concrete pentru a localiza locul aflării acestora, căutându-i activ sau, după caz, prin mecanismele de cooperare internațională în materie penală, deși adresele acestor persoane sunt cunoscute (f.d. 8, 19, 22, 24, 26, 30, 33, vol.I).

De aceea, instanța de recurs apreciază că instanța de apel nu a invocat un motiv întemeiat pentru admiterea cu titlu de probe a depozițiilor acestor persoane date la etapa de urmărire penală și citite în ședința de judecată din cauza imposibilității absolute și justificate de a asigura prezența părții vătămate și a martorilor în ședința judecătorească pentru audiere, ori în acest sens, materialele cauzei penale nu conțin nici o probă.

Cu privire la clarificarea aspectului dacă depozițiile părții vătămate și a martorilor absenți au constituit temeiul exclusiv sau decisiv al condamnării inculpatului, Completul de judecată observă că, în hotărârile adoptate, instanțele inferioare au motivat această condamnare predominant prin declarațiile părții vătămate Matieș Nicolae și a martorilor Andreicuț Cornel și Moldovan Adorian-Ionuț și a reținut că acestea coroborau între ele.

Completul de judecată deduce că, declarațiile acestora erau decisive pentru a justifica condamnarea inculpatului și nu are niciun motiv pentru a pune la îndoială această constatare, ori dosarul penal nu conține alte persoane care ar fi făcut depoziții împotriva inculpatului Spătărencu Nicolae.

În aceste condiții, instanța de recurs apreciază că depozițiile făcute de partea vătămată și martorii la etapa de urmărire penală și care au fost absenți la etapa judecării cauzei în instanța de fond și de apel, au fost „decisive“ pentru condamnarea inculpatului, adică în măsură să determine soluția cauzei, constituind astfel baza probatorie completată ulterior cu alte probe materiale ce se conțin prin materialele cauzei penale.

În sfârșit, în privința cercetării dacă au existat elemente care să compenseze, mai ales garanții procedurale solide, suficiente pentru a contrabalansa dificultățile produse apărării,

Completul de judecată observă că depozițiile lor au fost făcute doar în cadrul urmăririi penale și deci nu poate accepta totuși acest argument.

Prin urmare, instanța de recurs reține că audierea părții vătămate și a martorilor în timpul urmăririi penale și ulterioară citire a declarațiilor acestora în ședința de judecată în lipsa lor, nu i-a dat părții apărării nici un prilej să remedieze dificultățile cu care s-a confruntat la administrarea acestor probe esențiale după conținut, în timpul judecării cauzei penale în instanța de fond și de apel.

Încălcarea respectivă admisă de către instanța de apel, reprezintă o încălcare a garanțiilor minime cu privire la dreptul la un proces echitabil stabilite de art.6 § 1 și §3 lit.d) din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, la care Republica Moldova este parte.

În acest sens completul de judecată reține că, prin *hotărârea CtEDO din 06 septembrie 2022, în cauza V.P. vs. Republica Moldova*, Înalta Curte a constatat o încălcare a articolului 6 § 1 și § 3 lit. d) din Convenție, ca consecințele condamnării persoanei în cadrul unui proces judiciar unde inculpatului i-a fost îngădit dreptul să pună întrebări victimelor, care la data faptei imputate inculpatului au fost persoane minore, iar la data judecării cauzei în instanța de judecată au atins vârsta de majorat, fiind reținut în fapt că persoana inculpatului V.P. nu a beneficiat de un proces echitabil în măsura în care în cadrul procedurii anterioare instanțele de judecată, care au examinat cauza penală, au încălcat o garanție minimă că, orice acuzat are, mai ales, dreptul: ”*să întrebe sau să solicite audierea martorilor acuzării*” (cauza V.P. vs. Republica Moldova, hotărâre CtEDO 06.09.2022).

În consecință, Completul de judecată conchide că instanțele inferioare nu au luat măsuri compensatorii pentru a permite o apreciere echitabilă și adecvată a credibilității acestor mărturii (Gökbulut împotriva Turciei, nr. 7459/04, pct. 70, 29 martie 2016), aceste elemente fiind suficiente pentru a concluziona că a fost încălcat art. 6 § 1 și § 3 lit. d) din Convenție.

Lecturând decizia instanței de apel, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, conchide că, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Astfel, împrejurările enunțate relevă, în mod clar și evident că, instanța de apel nu a judecat apelul în conformitate cu rigorile prevăzute de lege, adoptând o hotărâre ce nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția și nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Dat fiind că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanța de apel, constituie erori de drept prescrise în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală (redacția legii în vigoare la data declarării recursului, până la 01.09.2023), și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului, casării integrale a deciziei instanței de apel și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

8. La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra motivelor esențiale indicate în cererea de apel și chestiunile esențiale supuse atenției sale, și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul declarat, nominalizate în prezenta decizie, să țină cont de toate circumstanțele de fapt și de drept ale cauzei, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date,

să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, și în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală și jurisprudența CtEDO.

9. Conducându-se de prevederile art. 435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare 01 septembrie 2023), completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul declarat de către avocatul Ludmila Armanu-Ghemu, casează integral decizia din 07 decembrie 2022 al Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, în cauza penală privindu-l pe Spătăreanu Nicolae Xxxx și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac.

Președinte

Anatolie Țurcan

Judecători

Sergiu Daguța

Ghenadie Eremciuc